

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

DE BILT

ROUTES, NETWERKEN EN VERBINDINGEN

Zaterdag 14 september 2024 | 11.00 - 17.00 uur

De Bilt | Bilthoven | Maartensdijk | Westbroek | Groenekan

**VRIENDEN
LOTERIJ**
WIN MEER, BELEEF MEER

Volg ons op X, instagram en facebook:

  @monumentdebilt
 /openmonumentendebilt

 www.openmonumentendag.nl/de-bilt

Welkom

Het thema voor Open Monumentendag 2024 is "Routes, netwerken en verbindingen". Mensen en samenlevingen zijn altijd in beweging: in tijden van vrede en oorlog, voor pelgrimsreizen, handel en ontdekking. Routes en (handels)netwerken ontstonden, wegen werden aangelegd, transportnetwerken uitgebouwd, nieuwe vervoersmiddelen en manieren van communicatie werden uitgevonden. Deze routes, netwerken en verbindingen blijven zich voortdurend ontwikkelen. Ze bevinden zich op het kruispunt tussen het verleden, heden en toekomst.

Kortom, we hebben een mooi programma ontwikkeld waarbij elf monumenten hun deuren openzetten en inspelen op dit mooie thema. Daarnaast hebben we dit jaar een primeur: we hebben namelijk een route waarbij geocaching het uitgangspunt is. Leuk he? Kortom: zaterdag 14 september wordt een topdag!

Onze elf locaties die open zijn op deze dag kunt u van 11.00 - 17.00 uur bezoeken. Op praktisch elke locatie treft u musici. Kom genieten van klassieke muziek tot en met jazz. Wees welkom!

Cijfers van de locaties verwijzen naar de kaart op de achterzijde.

De Start van Open Monumentendag 2024 De Bilt met wethouder Anne Marie 't Hart vindt op zaterdag 14 september om 10.00 uur plaats bij de rotonde van Maartensdijk: Koningin Wilhelminaweg 1, 3738 JZ Maartensdijk.

01 | Tolrotonde Maartensdijk

Dit jaar is de rotonde van Maartensdijk het middelpunt van onze monumentendag. Wethouder Anne Marie 't Hart geeft hier om tien uur het startsein voor onze Open Monumentendag 2024. Dat doet zij op een bijzondere manier. Deze rotonde was namelijk de laatste tolrotonde: door middel van een tolboom zal zij deze dag feestelijk openen.

Laatste gesloten tol van ons land

In de Franse tijd werd in Nederland begonnen met de aanleg van doorgaande, verharde wegen. Na de onafhankelijkheid in 1813 gingen het Rijk en later ook de provincies daarmee door. Door geldkrapte bij de overheid kregen ook particulieren een rol bij de wegeaanleg. De eigenaar van Rustenhoven (Dorpsweg 187 in Maartensdijk), Jonkheer Jan De Rovère van Breugel verkreeg in 1825 een concessie om de weg van Utrecht over Blauwkapel en Maartensdijk naar Soestdijk te bestraten.

Ter dekking van de kosten mochten concessionarissen tol heffen. Voorwaarden werden bij Koninklijk Besluit (KB) omschreven. Zo moest een weg verhard zijn en onderhouden worden, een financieringsplan worden goedgekeurd en de locaties van de tolleren bepaald worden. Ook voor de toltarieven golden voorwaarden.

Zo mochten sluiproutes worden afgesloten. In 1834 werd toestemming verleend de weg van Maartensdijk naar Hollandsche Rading te verharden. Zo werd de tol bij het voormalig gemeentehuis van Maartensdijk een feit. De tolleren werden verpacht aan tolgaarders. In 1881 heeft de gemeente de weg overgenomen en werd tolgeld simpelweg een gemeentelijke belasting.

Tolbestorming

Nadat in 1874 station Maartensdijk werd geopend liepen de tolgeldinkomsten terug. In 1926 heeft de gemeente de exploitatie van de tol bij het gemeentehuis zelf ter hand genomen. Eind 19e eeuw werd het verkeersaanbod groter; vélocipèdes, motorrijwielen en de eerste auto's verschenen. Vrachtwagens en bussen kwamen er geleidelijk ook steeds meer.

Hoe drukker het werd, hoe groter de ergernis vanwege oponthoud bij de tol. In 1927, rond de tijd van de invoering van de wegenbelasting voor motorrijtuigen en later in 1931 bij de invoering van de benzineaccijns, ontstonden de eerste “tolprotesten”. In 1931 vond er een heuse tolbestorming plaats met wel 300 auto's!

En dat hielp: toltarieven daalden geleidelijk en hier en daar werden tollens opgeheven. In 1951 organiseerden journalisten van het Utrechts Nieuwsblad opnieuw een tol-bestorming. In april 1953 werd in Maartensdijk de roemruchte laatste operationele tol van Nederland uiteindelijk gesloten. De gemeente Maartensdijk kreeg een tegemoetkoming van het Rijk vanwege het verlies aan tolinkomsten. De huidige gemeente De Bilt telde in totaal zeven tollocaties.

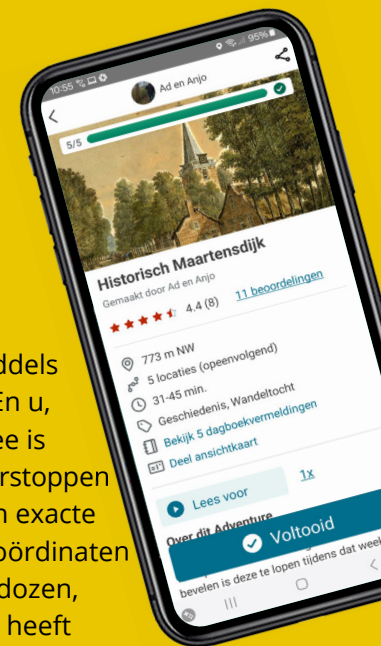
Bij de rotonde staat een kaart met de infrastructuur van rond 1900; ook zijn er foto's te zien van de oude situatie.

Koningin Wilhelminaweg 1 | [Maartensdijk](#)

GEOCACHING

Kom geocachen

We hebben een primeur te pakken tijdens deze Open Monumentendag. We gaan aan de slag met geocaching. Want – dat spelen we op deze dag – een Adventure Lab Cache is een vorm van geocaching. Geocaching is een avontuurlijk spel voor GPS- en smartphone-gebruikers. Het werd voor het eerst in 2000 gespeeld en wordt inmiddels wereldwijd door meer dan 6 miljoen mensen gespeeld! En u, jij, jullie tijdens deze monumentendag: gaaf! Het basisidee is dat personen waar ook ter wereld, caches (een ‘schat’) verstoppert en de locaties van deze caches delen door op internet hun exacte positie te melden. Andere deelnemers gebruiken deze coördinaten om de caches te vinden. Caches kunnen bijvoorbeeld in dozen, oude munitiekisten of pvc-buizen zijn verstopt. De cache heeft minstens ruimte voor een logboekje en ruilitems.

Monumentendag Adventure Lab Cache

De Adventure Lab Cache is overigens een variatie waarbij juist niet een fysiek object gevonden moet worden. Om Geocaching Adventure Labs te kunnen beleven, moet je de **gratis Adventure Lab-app downloaden** en op je smartphone installeren. Doen: het is erg leuk om te spelen. Met de Adventure Lab-app moet je daadwerkelijk op locatie zijn om het te kunnen gebruiken. Op deze manier geeft het de maker van een labcache meer mogelijkheden om er bijvoorbeeld een leuke speurtocht van te maken. En dat gaan we doen tijdens monumentendag.

Je moet dus via de app naar de juiste locaties gaan om de Adventure Lab cache te vinden. Als je in de buurt bent van de locatie (vaak binnen een straal van 20 meter) krijg je de mogelijkheid om een vraag te beantwoorden. Heb je die juist beantwoord, dan kun je naar de volgende locatie. De Adventure Lab Cache is een speurtocht door het dorp waarbij je op vijf locaties een vraag krijgt. Het antwoord op deze vragen kan je pas invoeren als je in de buurt bent van de locatie en is te vinden door bij de locatie rond te kijken of de informatie te bestuderen in de app. Het leuke is dat er bij deze cache ook een bonus-cache te verdienen is. Dat is wel een fysiek object. Bij elke goed beantwoorde vraag in de labcache krijg je meer info. Met deze extra info krijg je de coördinaten om te achterhalen waar de bonuscache ligt. Kortom: doe mee. Echt heel leuk!

Start Adventure Lab: voormalig gemeentehuis Maartensdijk, Tolakkerweg 219

02 | Museum De Oude Tweewieler

In het tweewielermuseum van Koos Smits aan de Steijlingweg 10 in Maartensdijk bevindt zich een uitgebreide en unieke collectie tweewielers. Oldtimer fietsen, -brommers en -motoren inclusief documentatie en accessoires treft u er aan.

Zo is er een houten fiets uit 1869: deze is gebouwd door een wagenmaker; het vak fietsenmaker bestond nog niet.

De eerste hulpmotor voor rijwielen, ontwikkeld en geproduceerd door de Bilthovense Metaal Industrie (BMI), is er eveneens te bewonderen. Antieke en klassieke motoren vanaf 1916 treft u ook aan.

Kortom een speciaal museum waarin op informatieve wijze een prachtig beeld wordt gepresenteerd van de ontwikkeling en het gebruik van tweewielers in Nederland!

Ook voor kinderen is het ontzettend leuk: kom langs op 14 september.

Doctor J.J.F. Steijlingweg 10 | Maartensdijk | www.stichtingdeoudetweewieler.nl

03 | Huize Gaudeamus gefeliciteerd: 100 jaar!

Dit jaar is Huize Gaudeamus wel om een hele bijzondere reden deelnemer aan onze monumentendag: op 16 september bestaat dit huis van Julius Röntgen namelijk 100 jaar! Honderd jaar geleden legde kleinzoon Frithjof Richard Röntgen de eerste steen. Een reden om vrolijk te zijn: dat is namelijk de betekenis van Gaudeamus. Huize Gaudeamus is bij uitstek de plaats om te genieten van muziek, architectuur en geschiedenis. Muzikaal is het verbonden met de componist Julius Röntgen (1855-1932), en de Stichting Gaudeamus. In de loop der jaren hebben al veel getalenteerde musici hier hun composities laten horen.

Dit unieke rijksmonument uit 1928 is architectonisch verbonden met de Amsterdamse School. Daarnaast vertelt het huis de geschiedenis van Walter Maas, de voor de nazi's gevluchte Joodse ingenieur die hier ondergedoken heeft gezeten. Na de oorlog heeft hij zich ingezet om in dit huis jonge musici een podium te geven en heeft hij samen met componist Henk Stam in 1952 de Stichting Gaudeamus opgericht.

Deze stichting is nu gevestigd in Utrecht en nog steeds actief op het gebied van de hedendaagse muziek. Tegenwoordig beheert de Stichting Walter Maas, Huize Gaudeamus. Het bestuur organiseert maandelijks klassieke- en jazzconcerten. Samen met de organisatie van de Open Monumentendag nodigt het bestuur u van harte uit te komen genieten van bijzondere muziek, verhalen en rondleidingen!

Gerard Doulaan 21 | Bilthoven | www.gaudeamus.nl

Gebruik deze QR-code om door de poortjes op het station te gaan*

Deze qr-code geeft u alleen toegang tot station Bilthoven op 14 september 2024 en is geen geldig openbaar vervoersbewijs

04 | Station Bilthoven

Waar zouden we zijn zonder de trein...

Bijna iedereen kent deze reclameslogan wel. Voor Bilthoven gaat deze ook gro-
tendeels op. Langs de spoorlijn van Utrecht naar Amersfoort werd in 1863 een
station geopend. Het ligt op de plek waar nu het station Bilthoven ligt, maar het
heette destijds Station De Bilt. De toenmalige eigenaar van ons gemeentehuis
Jagtlust, jonkheer H. van den Bosch, zorgde ervoor dat deze halteplaats langs de lijn
Utrecht-Amersfoort- Zwolle aangelegd werd en daarmee kreeg de ontwikkeling van
onze gemeente De Bilt een flinke impuls. Het station kreeg dus de naam Station
De Bilt terwijl het op een half uur lopen van De Bilt lag.

Bilthoven

Rond 1900 kwamen er steeds meer villa's bij de halteplaats en het dorpje dat
hierdoor ontstond, werd aangeduid met de naam De Bilt-Station. Deze naam bleek
echter voor verwarring te zorgen. Mensen die in De Bilt op bezoek wilden gaan,
bleken regelmatig de trein naar Station De Bilt te nemen en omgekeerd namen
mensen die in De Bilt-Station wilden zijn vaak in Utrecht de tram naar De Bilt.
Om deze reden werd na enig gesteggel in de gemeenteraad in 1917 besloten
de naam van het nieuwe dorp te wijzigen in Bilthoven. En er kwamen nog meer
huizen, winkels, een school en bedrijven bij. Bilthoven werd zo een forensendorp.
Het station zelf is een zogenoemd eilandstation: het perron bevindt zich tussen de
rails. Het flauw hellend zadeldak van de perronoverkapping wordt gedragen door
gietijzeren kolommen, vakwerkspanten en doorgaande liggers. De wacht- en winkel-
ruimten ontstonden doordat een deel van de draagconstructie dichtgemetseld is.
In 1913 is de perronoverkapping in westelijke richting verlengd. In 1962 en 1997 zijn
de gebouwtjes ingrijpend gewijzigd. De vestiging van het station is dus één van
de bepalende factoren geweest voor de ontwikkeling van Bilthoven.

Expositie

Tijdens de Open Monumentendag is er een tentoonstelling over de geschiedenis
van dit station. Deze expositie geeft een historisch beeld van het stationsgebouw
en perron, de wachtkamers, het seinhuis en de inmiddels verdwenen bedrijven die
er zich door de aanwezigheid van het goederenspoor vestigden. Deze richtten zich
onder andere op vervoer (Algemene Transport Onderneming (ATO) later Van Gent
en Loos), bouwactiviteit (Van der Ham, later PontMeyer), Bilthovensche Metaal
Industrie (BMI), en apparatuur voor landbouw, tuinonderhoud en metaalwaren
(Jean Heybroek). Ook nu is er nog volop bedrijvigheid aan de Rembrandtlaan.

Open Monumentendag Express

Bij het thema Routes, Netwerken en Verbindingen
hoort natuurlijk ook een historische trein.
Op zaterdag 14 september zet NS daarom i.s.m.
het Nederlands Spoorwegmuseum de speciale
Open Monumentendag Express in! Deze trein
met historische rijtuigen van het museum
(mat 54 en mat 46), rijdt tussen 10.00-16.00 uur
elk uur tussen het Spoorwegmuseum (Utrecht
Maliebaan) en Amersfoort Centraal met stops op Den Dolder en Bilthoven. De trein
is voor iedereen met een geldig vervoerbewijs toegankelijk. Reservering is dus niet
nodig! Kijk voor de exacte dienstregeling kort vooraf in de reisplanner.

Soestdijkseweg Noord 301 | Bilthoven

Regionaal Archief

Tijdens Open Monumentendag is het
Regionaal Archief RHCVV aanwezig bij
station Bilthoven. Kom langs en ontdek
wat er allemaal te vinden is in de
gemeentearchieven en de regionale
historische archieven van particulieren,
bedrijven, kerken en verenigingen.
Bij het RHCVV kun je archiefonderzoek
doen naar bijvoorbeeld je stamboom,
huis of woonplaats. Het is ook dé plek
om geschiedenis te beleven. Laat je
inspireren door de rijke geschiedenis
die ons archief te bieden heeft.
Online kan dit ook: rhcvectenvenen.nl

05 | Oldtimers

Oldtimers passen natuurlijk uitstekend bij het thema van dit jaar: Routes, netwerken en verbindingen. Oldtimers hebben heel veel routes en netwerken afgelegd. Ga op de foto met één van de oldtimers die bij ons gemeentehuis Jagtlust staan. U kunt een Lincoln limousine uit 1925 – nog helemaal in originele staat – bewonderen. Bij goed weer is ook deze Politieporsche aanwezig. Hoe gaaf is dit!

Let op: het gemeentehuis is niet open!

Soestdijkseweg 173-175 | Bilthoven

06 | Koetshuis Beerschoten

Koetshuis Beerschoten is halverwege de 19^e eeuw gebouwd en maakt deel uit van het Rijksmonumentale landgoed Beerschoten. Het gebouw is onlosmakelijk verbonden met (de voormalige bewoners van) het landhuis.

Koetsen en paarden

Voordat de auto werd uitgevonden reisden welgestelden met een door paarden getrokken koets. Het koetshuis is eigenlijk een soort garage. Hier stond de koets als deze niet gebruikt werd en vond ook het onderhoud plaats. Door de hoge en brede deuren werd het rijtuig naar binnen en naar buiten gereden. In het koetshuis werden ook de paarden gehouden, het tuig en andere benodigdheden voor het aanspannen opgeslagen. Het deel van het pand waar nu het bezoekerscentrum van Utrechts Landschap is gevestigd was de voormalige woonruimte van de koetsier.

Huidig gebruik

In 2023 heeft Utrechts Landschap het gebouw gerenoveerd en verduurzaamd. In het nieuwe bezoekerscentrum van Utrechts Landschap kun je op een speelse en interactieve manier kennismaken met de geschiedenis van het landgoed en de bijzondere natuur. Ook vind je hier horeca, een natuurspeeltuin en de beeldentuin van Jits Bakker. Tijdens Open Monumentendag is ook Atelier De Kooi – het atelier met exposities en verhalen over het leven van Jits Bakker opengesteld. De beeldentuin bij Koetshuis Beerschoten toont monumentale werken van de internationaal gerenommeerde kunstenaar Jits Bakker.

Op Open Monumentendag vindt er een speciale excursie plaats van 15:00 tot 16:30 uur. Tijdens deze excursie is er aandacht voor de cultuur-historie van deze mooie buitenplaats die onderdeel uitmaakt van de Stichtse Lustwarande. De gids neemt deelnemers mee in het verhaal over het Koetshuis, hoe mensen vroeger reisden, de paden en wegen op het landgoed. Let op: u moet zich wel opgeven via de site.

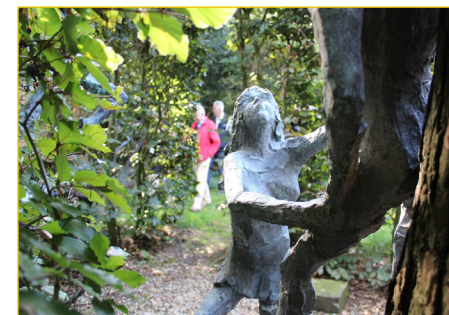
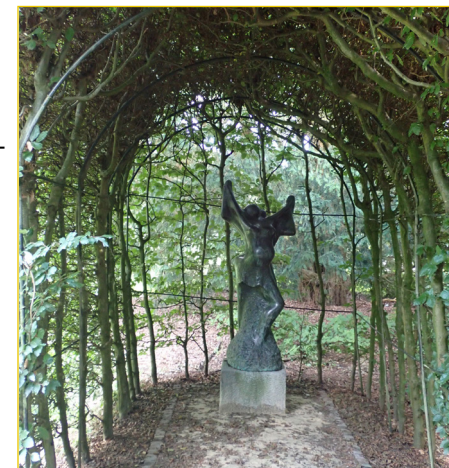
De Holle Bilt 6 | De Bilt

www.utrechtslandschap.nl/activiteiten/excursie/natuurwandeling-parkbos-beerschoten-3

07 | Atelier De Kooi – Jits Bakker

Jits Bakker (1937-2014) werkte ruim vijftig jaar als veelzijdig kunstenaar in binnen- en buitenland. Naast het atelier 'De Kooi' in De Bilt had Jits ook ateliers in het Spaanse Andalusië en de Belgische Ardennen. Zijn expressieve sculpturen zorgden voor wereldwijde faam. Naast beeldhouwer was hij ook kunstschilder, tekenaar, aquarellist, glaskunstenaar, graficus, frescoschilder en maker van sieraden. Jits was altijd bezig in het kader van duurzaamheid. Alle materialen werden hergebruikt. Zijn atelier aan de Holle Bilt is nog in originele staat. Zijn zoon Tibo heeft het overgenomen. Iedere inwoner van De Bilt moet een keer in zijn of haar leven het atelier hebben bezocht. Iedere bezoeker kan rustig rondlopen in het atelier en de beeldentuin. Tibo en vrijwilligers zullen rondleidingen geven.

De Holle Bilt 16-18 | De Bilt | jitsbakkercollectie.com

08 | Dorpskerk De Bilt

In de Middeleeuwen gingen de inwoners van De Bilt ter kerke in het Vrouwenklooster. De reformatie betekende echter het einde van het kloosterleven en de kloostergebouwen werden uiteindelijk gesloopt. De stenen werden voor een groot deel hergebruikt voor de versterking van de stadsmuren van Utrecht, maar de Biltanaren zaten zonder kerk. Die situatie kon niet zo blijven want de naburige kerken lagen vrij ver weg, in Blauwkapel en Zeist. Hoewel de afbraak van het klooster al omstreeks 1580 plaatsvond, moest de kerkgemeente tot 1652 wachten voordat de dorpskerk in gebruik kon worden genomen. De kerk had toen een oppervlakte van tien bij twintig meter. De kerk had aanvankelijk geen toren, maar een koepeltje op het dak waarin de klok hing. Rond 1743 was groot onderhoud aan de houtconstructie van het dak noodzakelijk. Ook het koepeltje werd daarbij onder handen genomen, maar in 1838 begon het koepeltje scheef te zakken. In 1839 werd het koepeltje afgebroken en verscheen de nu nog steeds aanwezige toren, 23 meter hoog. De gemeente betaalde de kosten. In 1844 werd het vermaarde Lomanorgel geplaatst. En tenslotte werd in 1895 een dwarsbeuk aan de oostzijde van de kerk toegevoegd. Een flinke uitbreiding want hij was even groot als de toenmalige kerk.

Tijdens de Open Monumentendag is er een diavoorstelling met de geschiedenis van de kerk en de omgeving. Ook klinkt het orgel.

Dorpsstraat 70 | De Bilt | dorpskerkdebilt.nl

09 | Molen Geesina

De Geesina is een korenmolen in Groenekan. De molen werd naar alle waarschijnlijkheid in 1843 gebouwd. Tussen 1911 en 1998 was de molen eigendom van de familie Schuurman.

De molen werd tot 1941 De Groene Kan genoemd, in dat jaar kreeg de molen na restauratie de naam van de molenaarsvrouw, Geesina. Na een periode van verval werd de molen in 1968 gerestaureerd. Nadat de molen een tijd nog in gebruik was geweest, werd de onderhoudstoestand gaandeweg slechter zodat de nieuwe eigenaar, de Stichting De Utrechtse Molens, na aankoop in 1998 met een omvangrijke restauratie begonnen is.

Vanwege financiële problemen werd in 2000 de restauratie gestaakt. Sinds enkele jaren is de Stichting De Utrechtse Molens verbonden aan Het Utrechts Landschap. In 2011 is de gerestaureerde kap geplaatst en zijn de roeden gestoken. Eerder was de stelling weer aangebracht.

De wieken van Geesina staan momenteel stil. Maar er is goed nieuws! Inmiddels zijn de voorbereidingen voor de productie van de nieuwe wieken van Geesina in gang gezet. Als alles volgens plan verloopt, krijgt de molen in 2024 nieuwe wieken.

Koffie en thee staan klaar op de Open Monumentendag; voor wie wil, zijn er rondleidingen.

Ruigenhoeksedijk 32 | Groenekan
www.geesinia.nl

10 | Fort Ruigenhoek

Ook Fort Ruigenhoek doet mee! Er is een tentoonstelling over het ontstaan van de Hollandse Waterlinie en de forten in de gemeente De Bilt. Ook zijn er gedurende de gehele dag rondleidingen: het is erg interessant om het Fort te bezoeken om zo een indruk te krijgen van het leven in een Fort. Speciaal voor kinderen is er een speurtocht: kom je speuren?

Op een onbewoond eiland in het Noorderpark met oude, monumentale bomen, dicht struikgewas en sluiproutes ligt Fort Ruigenhoek. Dit fort maakt deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en is nu eigendom van Staatsbosbeheer. Het grote verdedigingswerk op de Ruigenhoekse Dijk dateert van 1870 en maakte deel uit van de tweede fortенkring om Utrecht. Het fort moest de mogelijke toegang voor de vijand via de Ruigenhoekse Dijk afsluiten.

Het fortterrein bestaat uit een grote vierhoek met bastions met diverse bouwwerken. In de mobilisatieperiodes van de Eerste Wereldoorlog en aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog vonden veel aanpassingen in beton plaats: loopgraven, schuilplaatsen, waarnemingsposten en mitrailleuropstellingen.

In het wachtgebouw waren er diverse ruimten voor de manschappen, een keuken en waterreservoirs, maar ook munitie werd hier opgeslagen. Een bijzonder element is de stormtrap in het bomvrije wachtgebouw die toegang geeft tot het dak van het gebouw met borstwering. In een brugpeiler is een natuurstenen peilschaal ingemetseld voor de controle van de waterstand.

Na de oorlog werd het fort gebruikt voor de opslag van munitie. Van 1966 tot de opheffing in 1994 was hier ook de explosievenwerkplaats van het Bureau Voorbereidingen Voorzieningen aan Kunstwerken gevestigd. De openstelling met Open Monumentendag wordt gerealiseerd in samenwerking met Staatsbosbeheer en Online Museum De Bilt.

[Ruigenhoeksedijk 125A](#) | [Groenekan](#)

11 | Hervormde Kerk Westbroek

Omstreeks 1100 werd op de plaats, waar nu onze kerk staat, een kleine kapel gebouwd onder het bestuur van de parochie van St. Jacob in Utrecht. In 1467 werd begonnen met de bouw van de kerk als een laat-gotische zaalkerk. Vanaf 1477 was Westbroek een zelfstandige parochie.

In 1481 waren de kerk en toren klaar. Op tweede kerstdag 1481 vond de slag van Westbroek plaats, met vernietigende gevolgen. Alleen de kerk en de huizen waar kraamvrouwen of stervenden lagen werden gespaard. Na deze slag werden er zijkapellen naast de toren gebouwd. Aan het einde van de wenteltrap kun je aan de afgewerkte snijvoegen en de grootte van de stenen zien, dat de zijkapellen naderhand gebouwd zijn. Waarschijnlijk liep de vorige trap langs het kleurverschil in het voegwerk.

Het koor en de consistorie zijn van omstreeks 1500. In 1510 werden de bijzondere muurschilderingen aangebracht, waarschijnlijk ook naar aanleiding van de slag van Westbroek. Deze muurschilderingen zijn nog steeds te bewonderen. U kunt binnen in dit bijzondere rijksmonument op monumentendag terecht voor informatie en rondleidingen.

[Kerkdijk 12](#) | [Westbroek](#)
onlinemuseumdebilt.nl/de-kerk-van-westbroek

This map shows the Bilthoven area, including the Nieuwe Wetering and surrounding infrastructure. Key features include:

- Waterways:** Nieuwe Wetering, Achterwetering, and various smaller canals like the Biltsche Griff.
- Landmarks:** Groenekan, Voordorp, De Bilt, and UGC De Pan.
- Infrastructure:** Major roads like the A27 and N234, and the Biltsche Rading.
- Other Labels:** Maartensdijk, Weer, Achtienhoven, Bilthoven, and various local streets.

- 08 Dorpskerk De Bilt
09 Molen Geesina
10 Fort Ruigenhoek
11 Hervormde kerk
Westbroek